

FRANÇOIS FORESTIER

STRADA ȘOBOLANILOR

Traducere de ELIZA DUMITRESCU

François Forestier este jurnalist, dintre numeroasele publicații cu care a colaborat amintind: *L'Express*, *VSD*, *ELLE*, *Première*, *Studio magazine* și *Vogue*, în prezent lucrând pentru *Nouvel Observateur*.

Știu străzi pe care intri plin durere și care te fac să mai suferi un pic...

Léon-Paul Fargue

În fond, intriga e una singură: lucrurile nu sunt așa cum par.

Jim Thompson

1

Primul cadavru avea o înfățișare stranie: chipul părea supt din interior. Obrajii, înmărmuriți, lăsau să se ghicească prin transparența lor zone de umbră, pungi apoase, pietricele negre. Buzele, de un gri molatec, spânzurau. Limba, care atârna pe lângă colțul gurii, era coaptă. Mortul fixa cu privirea crăpăturile tavanului, traversate de muluri sărăcicioase. Zgribulit pe plintă, omul era vag mumificat, înghețat de durere, cu genunchii strânși la piept. Vedea lucruri pe care eu nu le vedeam. Apartamentul mizerabil mustea de umezeală. Ici colo, pe unde se scorojise tencuiala se vedeau șipcile, în grosimea zidului. Pe geam se zăreau copaci zgribuliți, apoi o stradă dreaptă și în pantă, cu murdării care se scurgeau în rigolă. Plutea un miros fad de sânge, mascat din când în când de duhoarea celui ars. Sétubal, comisarul, era nervos. Își freca obrazul de parcă l-ar fi palmuit o fantomă. Fără să privească pe cineva anume, spuse:

— Ar trebui să aranjăm asta discret.

Era 25 noiembrie 2003, și data figura în rapoartele preliminare.

Deasupra unui cămin de marmură falsă în care erau îngrămădite chiștoace și bucăți de foiță de aluminiu, atârna strâmb un crucifix. Crucificatul, sub coroana sa de spini, era furios. Și eu. Iisus privea spre cealaltă ușă, unde alte două cadavre erau așezate în fotolii desfundate. Un roșcovan, cu ochii dați peste cap, cu privirea lăptoasă și brațele atârând părea că implora o existență suportabilă. Ce așteaptă de fapt? Ar fi în stare să aștepte până la sfârșitul vremurilor. Pe genunchi avea o seringă. Aproape de el, o tânără cu părul decolorat rânjea. Bluza îi era ridicată până la axile dezvelindu-i burta albă. Chipul acrit de greutatea vieții, era încadrat de meșe vopsite cu hena. Murise zâmbind cu milă. Pe podeaua putredă, trei seringi se rostogoliseră lângă o cutie de trabucuri. Legistul umbla de colo colo. Era unul dintre zbirii lui Bonacieux, medicul șef. Sétubal deschise cutia: înăuntru, un ghemotoc de vată, două lămâi, o brichetă bună de aruncat, două ligurițe înnegrite.

Am stat o clipă în fața ferestrei. Lumina de noiembrie alungea umbrele. Cineva ardea niște pneuri care adăugau un miros acru la atmosfera vâscoasă a încăperii.

— E dezgustător, să mori așa.

Era Rector, polițistul de proximitate. El, metisul vaccinat împotriva a tot și a toate, pâlea. M-am întors spre el.

— Așa spui de fiecare dată.

— Da, dar de fiecare dată e mai rău.

Apoi a tăcut. Își rodea unghiile. Era modul lui de a se revolta. Înțelegeam ce simțea. Era sătul de această lume de albi. Sétubal, cu mâinile la spate, părea că deja își compune raportul în minte, cu o grijă birocratică.

Morții din fotolii sângeraseră mult. Roșcatul și însoțitoarea sa lăsaseră pe parchet un strat gros, lipicios, deja uscat pe alocuri. Locul mirosea a sărăcie, abandon, jeg. O fotografie înrămată zăcea pe jos. În urma ei, pe perete, un pătrat de tapet decolorat. Pe bucata de carton se ghicea un cuplu, în ziua nunții, în fața unui fotograf de provincie. Era o fericire veche, de care nimeni nu-și mai amintea.

Rector se apropie de fotolii. În spatele lui, jandarmul Frémiet ezita.

Cadavrele nu mai aveau palme, tăiate de la încheitura pumnului, iar membrele atârnav de o parte și de alta sprijinite de brațele fotoliilor.

— Pe deasupra, i-a măcelarit... mai apucă să spună Frémiet, înainte de a întoarce capul ca să vomite.

Morții suferiseră. Li se decupaseră rotulele. Rector se întoarse în prima cameră și se sprijini cu spatele de cămin. Comisarul călcase în sânge: tălpile pantofilor săi Richelieu căpătaseră franjuri de un roșu care bătea spre negru. Celălalt inspector, Galichat, preferase să rămână jos pentru a-și fuma a mia țigară din acea zi.

Am privit primul cadavru. Întins pe jos, încă avea mâinile și rotulele. Comisarul se întoarse spre Rector.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu ăsta. Ce crezi, Rector?

— Supradoză, probabil. Avea un anturaj prost, asta-i tot. De altfel, ce importanță are. Nu știu dacă sunteți la curent, comisare, dar se spune că nu e deloc sigur, cartierul.

— Nu am nevoie de astfel de remarci de la tine, Rector.

Sétubal, enervat, reluă:

— Și, ei bine, chiar are importanță.

Plutea în acest mic imobil din strada Myrha un parfum dulceag de tămâie. Așadar, înfernul mirosea a tămâie? Nimeni nu-mi spusese nimic despre asta. În față, un măcelar halal vindea capete de oaie, ordonate cu grijă, cu fruntea și cu ochii întorși către Barbès. Se auzea un zgomot vag de mașini: autobuze, camioane, mârâitul metroului, o întreagă hulă care venea dinspre bulevard, acolo, unde călătorii așteptau să urce, cu serviete sub braț, alături de fete cu aer absent. Un afiș sfâșiat — „Votați pentru primarul Berduis“ — zăcea în rigolă.

Frémiet, alb ca ceara, se șterse la gură. Își dăduse jos casca.

Cu ajutorul unei pagini din *Parisien*, culese de pe jos — „Sarkozy: toleranță zero“ — am ridicat un uscător de păr cromat. Comutatorul rămăsese la poziția „heat max“. O bucată de piele era lipită de grilajul micuț. I-am atras atenția lui Rector:

— Cei doi de colo au încercat să își resusciteze amicul făcându-i respirație artificială cu asta. Uite, asta e pielea de pe buze.

Rector se apropie, privi buzele mortului. Întrebă:

— Cum așa?

— Îți amintești, când erai puști, cu siguranță dezlipeai timbre de pe plicuri cu uscătorul mamei tale...

— Încetează, Max. Mama nu avea uscător de păr.

— Mă rog, să zicem că ar fi avut unul. La școală, tu...

— Da, da. Sper că nu ai de gând să ne reciti acum *Iliada* și *Odiseea*?

Era prost dispus, prietenul meu inspectorul. Am încercat să fac un rezumat:

— Cei doi de colo, când au văzut că e supradoză, i-au lipit uscătorul de buze, ca să-i ventileze plămânii. Dar, s-ar zice că nu a mers.

— Doar i-au ars gâtul.

— Da. Și nu numai.

Am întors cadavrul deja rigid. Rămase întins pe o parte, dezvelind o mică rană în piept. Un glonț terminase treaba.

Se așternu liniștea. Se mai auzea doar Rector cum își rodea unghiile.

Legistul ne chemă. În canalul de scurgere din baie, descoperiseră rotulele. Erau patru. Palmele dispăruseră.

Oamenii de Sare trecuseră pe acolo.

2

Sunt șobolani în pereți. Sunt acolo, rod, hohotesc, dansează, mănâncă peretele, știu asta. În cartierul meu sunt peste tot: în rigole, noaptea. În pubele, seara. La Étoiles d'Orient, hotelul din colțul străzii Philippe-de-Girard, în spate la SoloPrix, toată ziua. Pentru cinci euro pe noapte, ai dreptul la un tapet care se dezlipește, la așternuturi festonate cu jeg și la șobolani care răzuie. *Rattus rattus* a colonizat de asemenea bistroul de jos, Idéal Bar, în care bătrânei ce vorbesc prost franceza joacă domino toată săptămâna, tot anul și vor juca tot mileniul, poate. Când ridici un coș, în piața Olive, găsești un șobolan. Când calci într-o baltă, aproape de biserica Sainte-Jeanne-d'Arc cea cu vitraliile sparte, șobolanii o iau la sănătoasa. Când comanzi un chop suey într-un restaurant vietnamez, pe strada Pajol, aproape de fostul depozit al SNCF, primești probabil un șobolan. Și atenție, fără îndoială, e mai bun decât omul.

Sunt deja patru ani de când locuiesc pe strada Doudeauville, aproape de poarta la Chapelle. Văd urmele bombei care a decapitat imobilul din strada Marcadet, în 1944.

Întrezăresc șanțurile făcute de Bertha cea Grasă, în 1917, cu obuzele sale de opt sute de kilograme la patru sute de metri pe secundă. Observ o răsucire a benzii de la scara rulată, la stația Marx-Dormoy: mai devreme sau mai târziu, un trecător va rămâne aici fără un picior. Măsoar din ochi acoperișul unei căsuțe din vecinătatea opticianului, și știu că acoperișul, deja concav, datează din 1895; într-o zi îi va cădea opticianului în cap. E meseria mea să văd. Restul nu intră la socoteală: seringile de pe jos, care îi scandalizează pe portari, nu mă privesc. Dealerii o ard în jurul kioscului de ziare, dar ce contează? Oamenii cumsecade semnează petiții pentru a curăța cartierul, cu FN în spate, dar eu îmi văd de drum. M-am specializat în riscuri industriale. Catastrofele istorice țin de alt serviciu.

Sunt chemat când a are loc un accident: deciptez forțele care s-au exercitat asupra unei bârne metalice, ca să o facă să cedeze. Bârna, în cădere, a ucis un muncitor ce aranja o șaibă, în uzina Saint-Placier, un mecanic de precizie. Mi se cere să expertizez dala de beton de la

Solo Prix, care s-a prăbușit peste douăzeci de clienți la raionul de prăjituri și ciocolată, într-o zi ploioasă. Au fost douăzeci și opt de morți, cranii sparte, gâturi rupte, șocuri cardiace sau sufocare sub dărâmături. Apa umpluse peticul de grădină, de pe acoperiș. Copacii ornamentali, conform arhitectului, erau necesari pentru a atrage clienții.

Eu văd.

Așa, văd și șobolanii. „Domnu’ Max!“ mă strigă clienții. Domnu’ Max a înțeles: lasă capul în jos, iar s-a întamplat o oroare. Louis Arbessier, un gras scund care miroase a formol și a unguente, mă sună: „Domnul Mpétigo, fiți drăguț, mergeți la numărul 23, Strada de l’ Arrivée. A fost un incendiu. Haideti, haideti. Cei de la asigurări vor să știe... Treceți pe la birou să luați dosarul, domnu’ Mpétigo, sunteți drăguț? În condițiile obișnuite, desigur.“ Mă duc. El îmi dă dosarele și merg pe strada Arrivée, cu fiolele mele, cleștii, calculatoarele, un Dell Inspiration de 1,4 gigaherți, un Speed Speed cu modul de comunicare cu infraroșii. Privesc, ating, adulmec, îmi consult calculatorul, compar, citesc documentația, caut în baza de date, examinez planurile cadastrale și mă întristez. Pentru că incendiul nu vine din senin. El a fost provocat. Asigurarea e retrasă. Asigurarea îl plătește pe Arbesier, patronul de la Risques Expertise, care mă plătește la rândul lui pe mine. Eu îl plătesc pe Carlos Campionul, proprietarul apartamentului meu, și care pentru mine e la fel anonim ca EDF sau PTT. Mi se spune că duminica merge la slujbă. Primește banii pe chirie luna.

Când au venit sticleții după mine, ca să-i însoțesc pe strada Myrha, nu erau prea amabili. Cu Frémiet grăsanul în spatele lui, Galichat cel slăbănog și sur, bătuse la ușa mea. Nici n-am deschis bine că mi-a și ordonat:

— Trei’ sa veniți Pétigo. Comisarul vă cheamă.

— Mpétigo.

— Totuna. Hai, mergem.

Nu-mi plăcea tonul. Nu-mi plăcea Galichat. Inspectorul părea tot timpul întors pe dos.

— Ce vrea, comisarul?

— O să-l întrebați personal. Are motivele lui, nu credeți?

Zâmbetul îi era la fel de tăios ca o lamă.

— Are motivele lui, inspectore, ca să merg, iar eu le am pe ale mele, ca să rămân acasă. Fie îmi spuneți despre ce e vorba, fie mergeți să fumați Gitanes în altă parte.

Mă privi de parcă era gata să mă arunce la mititica. Îl lăsasem în prag. Trase îndelung din tutunul negru și se spuse resemnat:

— Două lucruri. Un triplu omicid, într-una din casele pe care le-ai expertizat, o ruină de pe strada Myrha. Comisarul crede că ai putea vedea chestii. După cum am spus, are motivele lui.

Mă gândeam. Cartierul, de ceva timp, era în fierbere. Sârbi, croați, polonezi, turci, vietnamezi mișunau. Pe când stăteam acolo, nemișcat, Galichat adaugă evaziv:

— Cadavrele sunt compromise.

L-am urmat.

În cartier, când sunt căutat, reacția e mereu aceeași: „Îl căutați pe Max Mpétigo? Ce s-a întâmplat?” Dacă cel care mă caută insistă, urmează și fișa de identitate: „Mpétigo? Tipul un pic negru, un pic chinez, prost bărbierit, tăcut? Îl găsiți pe la Idéal Bar, întrebați-l pe Amar, patronul.” Am o calitate. O anume indiferență. Ca și Amar. Am făcut rost de ea luptându-mă cu viața; Amar a dobândit-o frecând paharele. Amar ben-Sahraoui și Max Mpétigo, aceeași luptă. „Amar, o cafea, te rog”. Își ridică meșa de pe fruntea pleșuvă, își șterge mâinile cu o cârpă de o culoare îndoielnică și îmi servește o cafea neagră ca noaptea.

Uneori, Amar lasă deschisă ușa din spate. Atunci, în spatele flipper-ului, se poate vedea o grădiniță. O biată grădiniță: trei tufe de iarbă, un castan meschin, coșuri de nuiele care se descompun, partea din față a unei caroserii, uitate acolo dintotdeauna. Mai sunt niște casete de oțel marcate „Kriegsmarine”. Dar cafeaua, la Idéal Bar e bună. E servită în pahare.

— Salut Amar. Ar trebui să-ți deschizi un restaurant, ți-am spus-o de mii de ori.

— De mii de ori, da, Max. Ce e cu paharul meu?

— Nimic. Nu e nimic cu paharul tău.

— Mi s-a părut că priveai paharul, Max.

— E verde. Paharul tău e verde.

Schițează un zâmbet îmbunat, repetă „verde...”, și începe din nou să lustruiască teigheaua. În curte, o dată pe an, în decembrie, la sfârșitul ramadanului, Amar scobește o groapă, pune o oaie la fript, invită jumătate de cartier. Lumea se așează pe aripile caroseriei și pe casetele Kriegsmarine. Toți anonimii, skaterii, aurolacii, înfomețații, toți frații mei vin să mănânce.

— Nu mai e mult, hm? Oaia? Frige cafeaua ta, Amar!

— Da, nu mai e mult timp. Când te întorci poți să iei niște pâine, Max? Îți dau banii. Cu semințe de mac, știi tu.